

MI MLADI BORCI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 18 DIN, NEDIJAŠKA 36 DIN, PODPORA VEČ KOT 36 DIN. — POSAMEZNA ŠTEV. 75 PAR. UREĐENIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, POLJANSKA C. 4. (ALOJZIJEVIČE). — ČEK. RAČ. ŠT. 16.078.

LETNO V.

LJUBLJANA, PETEK 8. NOVEMBRA 1940.

ŠTEV. 9.

ODPOVED!

ALI NAJ GREMO ŠE MI ZA FRANCIJO?

Znani francoski kulturni pisatelj Jean Magnet je v La Croix 1. avg. 1940 napisal članek o zlomu Francije. »Po zmagi laicizma,« pravi »nam je preostala samo še ena dolžnost, uživati, uživati, uživati čim več in čim bolj in čim dalje ter z vsemi sredstvi tja do črne jame, ki zapre za vselej in prezgodaj življenje, ki je vedno prekratko.«

Tudi pri nas se čimdalje bolj širi tako miselnost. Kdor nima zaprtih oči, mora videti. Ali bodo pri nas učinki drugačni kot v Franciji?

REŠITEV JE V ODPOVEDI

Rešitev je samo ena: samopremagovanje, odpoved. Tuja je ta beseda onim, ki »pozna samo še eno dolžnost, uživati, uživati, uživati...« Smešna se jim zdi.

Foerster pravi z ozirom na to: »Pristne in velike stvari izvrši samo tisti človek, ki se zna odreči samemu sebi. Danes je veliko mladih ljudi, ki so na zunaj zelo dostenji, so videti zelo lepo vzgojeni, izredno lepo oblečeni in snažno umiti, in vendarle zanemarjeni do mozga — nimajo namreč jasnih in trdnih načel, ki bi se po njih takoj ustavliali vabam svojega poželjenja. Samo tisti človek, ki se zna na pravem mestu iz vse globine svoje duše odreči temu, kar je nedovoljeno, samo tisti je značaj.«

VADI SE V MALEM!

Če hočemo, da se bomo navadili, premagovati samega sebe in vztrajati na poti samoodpovedi, tedaj se moramo vaditi zlasti v malih rečeh. »Male žrtve,« pravi Bossuet, »ki nam napravljajo najbolj boleče muke, so najboljša sredstva za samovzgojo.« To je za »male duše«, kakor jih imenuje sv. Terezija Deteta Jezusa, ki pa so ravno po tem velike duše. Celo francoski ateist Payot, znameniti psiholog volje, pravi, da smo moderni ljudje prišli v strašno

in pogubnosno zmoto, če mislimo, da »tehnika hotenja« obstoji v čem drugem kakor v samopremagovanju in v neposredni vaji odrekanja tej ali oni stvari, ki si je želimo. In prav najmanjše stvari so najpomembnejše, ker so najbolj vsakdanje in zato najbolj učinkovito obrnejo našo notranjo usmerjenost nasproti vsem velikim rečem življenja.

PROTESTANTSKI FILOZOFOV ODPOVEDI

In eden izmed najpomembnejših protestantskih mislecev v Nemčiji, filozof Paulen svetuje modernim pedagogom vrnitev k strogi, resni vzgoji prejšnjih časov in pravi, da so tri stvari najbolj potrebne za vzgojo in samovzgojo:

1. navaditi se, biti pokoren;
2. navaditi se, potruditi se;
3. navaditi se, sebi se odpovedati in premagati svoje poželjenje.

NE POSTANI SUŽENJ STRASTI!

»Nihče ne doseže sreče, kdor ne gre preko lastnega jaza, kdor se ne zna samemu sebi odreči.« (Sv. Bonaventura.) Sicer ostaneš vedno suženj svojih strasti, suženj trenutka, nezadovoljen s samim seboj in svetom, suženj v najhujši meri, pa če še tako govorиш o svobodi in o razmahu osebnosti. Pravo, notranjo svobodo, poudarja Foerster, si pridobimo samo tedaj, če se znamo čim bolj organizirati, disciplinirati, se premagovati.

KLIC ČASA

Ali mi razumemo svojo vlogo, ki nam jo odmerja čas? V odpovedi in samopremagovanju je. Če je ne razumemo, tedaj se nam utegne zgoditi, da bomo tudi mi pod razvalinami objekovali svojo gluhost za klic časa. Danes je treba mnogo več delati, mnogo več trpeti. V trpljenju je vstajenje, v odpovedi življenje. In mi hočemo živeti!

Nepristranski opazovalec o bojih okrog stanovstva

»Katolička Riječ«, ki izhaja v Splitu, je v št. 43. z dne 31. oktobra 1940. priobčila na 2. strani članek »Hoćemo li mi sudjelovati?« V tem članku obravnava pisanec sodelovanje katoličanov pri ustvarjanju novega sveta.

Za primer, kako se ne sme sodelovati, vzame zgled iz Slovenije.

Ker članek tako živo kaže, kako nepristranski zunanjí opazovalec presoja naše boje, ponatiskujemo članek do tam, kjer nas zanima. Da bo citat v vseh pogledih točen, ga objavljamo v jeziku, z narekovaji in s podčrtavami izvirnika.

U petak na večer susreo sam prijatelja Dra N... »Pročitao sam u »Katoličkoj Riječi« Vaš članak, odnosno ekscerpt iz članka o Poglajena, reče mi. Sve je ono istina. Stvara se novi svijet. Mnogi ne će da to vide. Pitanje je samo: hoćemo li mi katolici u tom stvaranju sudjelovati?«

»Da, hoćemo li sudjelovati?« ponovio sam ja pitanje — i nastavio sam put tražeći odgovor.

Vlč. o. Poglajen pokazao je u svomu članku optimizam. On piše ovako: Danas »su stvorene zdrave, autentične katoličke stanice, koje su postale kadre da budu kvascem velikih obnova. Crkva — ako ju gledamo u njenoj općenitosti — ima danas obnovljeno, disciplinirano, produhovljeno, kulturno i često puta superorno izobraženo svećenstvo i redovništvo, kakovoga konac srednjega i počeci novoga vijeka nijesu ni izdaleka poznavali; ima intenzivnim nastojanjem Kat. Akcije svjetovnačke potpuno kršćanski izgradjene elite: sve dakle preduvjetje, da iza ruševina ovog orkana, koji sada obara Evropom i svijetom, izgradi novi duboko

kršćanski i zato uistinu iskonsko čovječanski svijet.«

Mnogi se neće, mislim, podati ovim ružičastim nadama. Svećenstvo je bez dvojbe na mnogo višem stupaju i mnogo bolje duhovno oboružano nego što je bilo ono iz vremena Luteranizma i Tridentinskog koncila — ali zato su i protivnici Crkve i Krista isto tako mnogo bolje oboružani, ako ne duhovno a ono organizatorno i u pogledu materijalne moći i sile. Svjetovnačke elite jesu bez dvojbe tu, ali »potpuno kršćanski izgradjenih« ima ih vrlo malo. U zadnje vrijeme izbile su — da navedem jedan primjer izvan Hrvatske — prilično jake nesuglasice medju katoličkim akademskim društvima u Ljubljani. »Straža v Viharju«, organ »Stražara«, u broju od 24. listopada, ispunila je gotovo sve svoje stupce argumentima i refleksijama povodom toga spora. U prvom stupcu ona iznosi, da se »možda protivnici vesele zbog toga, jer misle da to znači popuštanje i napokon končno rasulo katoličkih redova. Njihovo veselje, veli, je preuranjeno, jer ne poznavaju katolicizam. Nama je svima zajednička molitva, zajednička Euharistija, zajednička Crkva.« To je za obnovu svijeta bez dvojbe premalo. Ne u sebi, jer su to najglavniji čimbenici te obnove, nego u načinu kako se njihovo djelovanje ispoljava u životu. Drugačije bi bilo, da je »Straža v Viharju« napisala: »Za sve nas, koji imamo molitvu, molitva znači poniznost, jer je ona njezin prvi preduvjet; za vse nas, koji imamo Euharistiju, Euharistija znači žrtvovanje naših ličnih concepcija i sklonosti, pa bile one i vrlo opravdane, koriste zajednici; imamo Crkvu, a to znači da svi bezuvjetno slušamo svoga biskupa.«

MISIJONSKA ARMADA

V letu 1939. je bilo po poročilu Propagande v katoliških misijonih

21.212 duhovnikov,
od teh 6.973 domačinov
55.349 redovnic

10.053 misijonskih bratov
163.430 katehistov.

Tako ima sedaj misijonska armada katoliške Cerkve 250.044 oseb, ki izvršujejo Kristusovo oporoko: »Pojdite in učite vse narode.« (Mt 28, 19).

Zaradi ene sv. maše

V neki bavarski planinski vasi se je pred nedavnim primeril sledči dogodek:

Bila je nedelja. Župnik se je ravnopripravil, da pristopi k jutranji sv. maši, ko opazi kelih svojega kaplana v zakristiji. Ta je že rano zjutraj odšel na 4 ure oddaljeno gorje Joch, kjer je stala kapelica. Ob 11 je hotel opraviti sv. mašo za turiste in planšarje. S cerkvenikom se je dogovoril, da bi slednji že prejšnji dan zanesel kelih v gorsko kapelico, toda cerkvenik je na to pozabil in tako je grozila nevarnost, da bo okoli sto ljudi brez lastne krivide ostalo brez maše. Kaj storiti? V zadregi sta se spogledovala župnik in cerkvenik.

Tedaj je stopil pogumno pred župnika mali ministrant Tonček. »Prečastiti, sedaj je ura 8. Če se požurim, upam biti ob $\frac{1}{2}$ 11 na Jochu in sv. maša se bo mogla vršiti. Dajte mi kelih!«

Župnik je pomisljjal; dečko se mu je zdel preslaboten. Tedaj mu mali ministrant reče: »Ali gospod župnik, tu gre za mnogo ljudi, ki bodo brez sv. maše! In vi ste nas v šoli učili, da moramo za sv. mašo doprinesti tudi žrtve, če je treba. Pustite mi, da danes to žrtve doprinesem jaz!«

Globoko ganjen je župnik izročil kelih malemu slu in ga blagoslovil. Ko je v župni cerkvi zvonilo k povzdigovanju, je bil on že visoko v gorah, ko je bila ura 10, se je že bližal kapeli, in ko je ob $\frac{1}{2}$ 11 kapelan ves prestrašen pogrešil kelih, je stopil pred njega mali Tonček, ves močer od potu in zasopel in vzkliknil: »Gospod kapelan, prinese! sem vam kelih!«

Nikdar še niso bili navzočni tako pobožno pri sv. maši, kakor to pot, kajti zavedali so se, da se imajo le junaštvo malega fantiča zahvaliti, da so izpolnili svojo versko dolžnost.

Newyorški župan proti nemoralnemu tisku

Newyorški župan je sklical konferenco 40 newyorških izdajateljev ilustriranih časopisov ter jim izjavil, da ne bo dopustil, da bi se po mestnih ulicah prodajale nemoralne publikacije. Župan je izjavil, da izhaja v mestu okrog 42 časopisov, ki se morejo smatrati za odkrito nemoralne ali vsaj za zelo sumljive. Eden od teh časopisov ima naklado 900 tisoč izvodov. V navzočnosti povabljenih izdajateljev je župan izdal zapoved predstojniku policije, naj policija na motociklih zasleduje raznašalce nemoralnih publikacij in drugih pomagačev brezvestnega kapitala, ki izvaja nad lastniki kioskov hud teror.

Ali ne bi bili taki ukrepi tudi pri nas zelo, zelo potrebni?

Te dni izide važno delo o komunizmu

„Rdeče mreže“

ROLAND DORGELES

Pisec znamenite knjige »Leseni križi«, član akademije Gancourt, katere levičarske težnje so dovolj znane, je nedavno napravil študijsko potovanje skozi tri diktatorske države: Sovjetsko zvezo, Nemčijo in Italijo. Sad tega potovanja je knjiga »Živela sloboda« (Albin Michel, Ed., Paris 1937), iz katere bomo povzeli odstavke, ki zadevajo Sovjetsko zvezo.

A. Vtis o bedi v Moskvi (str. 13):

»Moskva...

Prvi vtis: beda. Temna in umazana beda, ki izenači vse ljudi med seboj. Ena barva prevladuje: siva.

Nebo, obleka, obutev, hiše — vse je iste barve. Vmes zagledaš bele točke: obuvalo iz ličja. Tačaj vidiš, kako so čevlji redki.

Nikjer ne opaziš klobukov, povsod le čepice. Delavske čepice, čepice uradnikov. Niso si podobne. Če je čepica nova, tedaj so tudi čevlji novi. Da, da... ta enakost!

Nisem pričakoval nikake potratnosti, a to siromaštvo človeka presume. Raztrgani suknjiči, razcefrane hlače.

Res je, da tudi v Parizu ali Londonu, v Rimu ali Berlinu vidiš upognjene hrabte in podobne umazane postave, a vendar samo v najnižjih slojih prebivalstva in v nočnih zatočiščih. Tu pa tvorijo glavni sestavni del prebivalstva.

Ne vidiš čedne obleke. Ne sreča prijaznega nasmeška. Snažnost je izjema, negovanost bi pomnila izzivanje. Brez naglice, ki jo venomer priganja, bi bila množica brezupna. Na srečo njena sila vedno znova privre na dan. Pločniki se vdirajo. Trolibusi so natlačeni. Zmedeno vrvenje kakor med mravljam, ko jim mravljišče razdeneš. Tovorni avtomobili z oboroženimi vojaki se vozijo mimo. Potem vozovi, ki so natrpani z razcapanimi, na balah perila nagnetenimi ženskami. Človek bi dejal, da so črede, ki bežijo pred sovražnikom.

Povsod kopljajo, asfaltirajo, zidajo. Velika zgradba, kjer se na-

gomili drhal. Beda se te loteva kakor gobavost. Ljudje jo prenašajo na zidove in kamni na ljudi. Zdi se, da so vsi ljudje oblikovani po enem in istem vzorcu. Okvir, ime in cape bi lahko spremenil, človek bi tega ne opazil. Ostane pa neskončna vrsta tipičnih ljudi, revežev.«

B. Razočaranja (str. 20):

»Niso mi povedali, da so znova uvedli caristični potni list in da se noben sovjetski delavec brez policijskega žiga ne sme odpravljati iz enega mesta v drugo. Niso mi povedali, da je Rusija spet militarizirana in da gledalci ploskajo, kadar na odru zagledajo vojaško uniformo. In zakaj so mi zagotavljali, da se je novi režim odlikovanjem odpovedal? Vidim na prsih več odlikovanj in častnih znakov kakor kjer kolikoli drugod. Leninov red, red rdečega praporja, rdeča zvezda... in pri častnikih epotele. Zelo brav sem ravnal, da sem semkaj prišel, da se seznamim z razmerami...«

C. Krutost (str. 26):

Roland Dorgelès je obiskal neko tovarno za konzerve. Tam je bil priča tegale prizora:

»Nenadoma se je pojavi ravnatelj; stopal je kakor hudo zaposlen mož. Za njim je šel proti izhodu neki mož z odsotnim pogledom in trepetajočimi ustnicami. Bil je delavec, ki ga je »tovariški sud« pravkar razglasil za dezterja od dela, ker se je za dva dni odpravil drugam.

„Ali je to huda pregreha?“ sem vprašal, ker me je prevzel obsojenčev potrti obraz.

„Da,“ mi je ravnatelj odvrnil glasno, da bi zakril svojo nervo-

zo. „Nobena tovarna ga ne bo smela vzeti v službo.“

„A kaj bo potem iz njega?“

Namesto odgovora je skomizgnil z rameni. Ko bo dobil svoj žig, bo zbežal iz Moskve. Odšel bo v Ural, kjer primanjkuje delovnih moči. Sicer se bo pridružil armadi »nezakonitih«, ki jih GPU preganja, dokler v kakem kotu ne poginejo.

Spet en likvidiranec več.«

*

»AVTONOMIJA« SOVJETSKIH REPUBLIK

Republike torej, ki tvorijo Sovjetsko zvezo, nimajo v resnici nikakrsne oblasti. Imajo le eno pravico: odobriti sklep, ki ga je napravila osrednja vlada in od nje prejemati podpore, potrebne za njihov obstoj. Sovjeti pa se še ponašajo z znatno stopnjo »avtonomije«, ki jo uživajo sestavne države SSSR!

*

UKLENJENA UMETNOST

Naj navedemo kategorične zahteve, ki se jim mora v SSSR pokoriti vsakršno umetniško ustvarjanje, ki bi po svojem bistvu moral biti svobodno in sad osebnejša, nevsišljenega navdiha:

»Proletarska umetnost se odpove osebnosti.«

»Proletarski umetnik mora biti dialektični materialist.«

»Proletarska umetnost mora biti kolektivizirana, disciplinirana in organizirana.«

»Proletarska umetnost mora ustvariti komunistična stranka s pametnim in trdnim vodstvom. Umetnost mora biti orožje proletarskega razreda.« (Kongres internationale proletarskih pisateljev in umetnikov, Harkov, 1930.)

V verskih rečeh se je treba ukloniti papežu tudi takrat, kadar ne zapoveduje. Ni treba biti tako trd napram papežu in zahtevati od njega, da vedno zapoveduje. Sveti Pavel je dajal nasvete v Gospodovem imenu tudi takrat, ko ni prejel zapovedi od njega. Zapovedi in nasvete je dajal, ker je vedel, da je z njim duh Gospodov.

Iz nagovora Piјa XI. romarjem

Lav na otokih

Tiho se splazita iz svojega skrivališča. Akira hoče iti iskat riž. Padre-sama ostane v svetišču in hoče čakati.

Akira, bodi previden! Povsod stoejo straže.

Nakaura čaka dolgo. Končno ga nemir žene v park. Akire še vedno ni.

Nenadoma zagleda v gozdu bakle in lahko se zgodi, da bo zagledal še čelade. Povsod se dvigajo luči iz teme. Padre-sama trenutek premisljuje. Najpotrebejše v tem trenutku je rešitev. Staro skrivališče v gozdu se mu zdi še vedno najboljše. Kajti čeprav so mladeniča ujeli, jim vendar ne bo nič izdal.

Sklonjen hiti nazaj. Hitro je skrit za ropotijami. Napete minute minavajo, neprjetno vpliva tema.

Tedaj — padre-samo pretrese strah — se tiho odpro vrata. Neslišno se nekaj plazi noter. Potem je spet vse temno.

»Padre-sama?«

Hvala Bogu! To je bil ljubek Akirov glas.

»Pridi, otrok moj!«

Akira pride s svojo malo sestrico Hano. V svojem veselju pritisne padre-sama otroka k sebi, saj ga je mladenič dovolj skrbel.

»In ti, mala Hana, si prišla z njim?«

»Da!« odgovori zanjo Akira. »Hoče, da jo krstite to noč, padre-sama. Morda boste odšli kmalu drugam in ona hoče tudi postati mučenica.«

Ganjen pogladi duhovnik otrokovo glavico, Akira pa pripoveduje o svojih pustolovščinah.

Pri napol odprtih vratih, skozi katera sije mesečina, se vsedejo in jedo. Potem gre duhovnik z obema otrokomoma k lotosovemu ribniku, moli kleče z njima pod bori in vlije dekletcu, govoreč svete besede, vodo preko čela.

V veselju in solzah poljubi Hana duhovniku roko. Akira jo odpelje nazaj v vas.

Ko se že dani, se mladenič vrne in poroča: »Padre-sama, vse je šlo v redu!«

NOČNI BEG

Haraguro besni. Dalje časa noč več čakati, ker se boji, da bi šel njegov plen rakom žvižgat. Imeti ga pa mora. On, Haraguro, je prisegel cesarskemu namestniku, da ga bo dobil živega ali mrtvega.

S Kenkacukijem se posvetuje. Rad bi odplul že ponoči. V Higu namerava pustiti samo posadko. Ujetnike misli prepeljati v Jamaguči. Toda to noč ne bo šlo več. Njegovi ljudje že godrnajo. Kenkacuki predлага, naj jim da sako (rižno vino), ki jim je že obljudljena. Haraguro se brani, ker ve, da njegovi ljudje drugega dne ne bodo tako uporabni, toda končno popusti.

Z nekaj oboroženimi ljudmi gresta oba navzgor proti svetišču, da bi tam dobrila rižno vino. Polagoma se vsi vračajo v taborišče. Povsod vlada nestrpo pričakovanje. Potem porazdelijo straže. Štirje može morajo prevzeti stražo in paziti na ujetnike. Ti ne dobijo sako, dovoljeno jim pa je, da gredo jutri v Jamaguči in tam prejmejo vse v dvojni meri, kar so danes zamudili. Haraguro predobro ve, da ljudje, ki so pili sako, niso sposobni za stražo.

Zdaj bi se lahko pričelo veseljačenje. Toda Haraguro mora še izvedeti, kam je padre-sama namenjen. Higojski ribiči so prisegli pri svojem Bogu, da ne vedo, kam je duhovnik namenjen.

Preostane torej samo jamaguški kristjan, ki morda kaj ve. Haraguro ukaže, naj ga privedejo. Hoditi še ne more, ker je še preslab od zadnjega mučenja. S tihim glasom odgovarja na vprašanja.

»Torej, prične ronin zaslševanje, »si videl, kako smo o tvojem padre-samu dobro poučeni?«

»Da, sicer bi ga morda res že ujeli!« se trpko zasmije Furancisuko.

»Ne norčuj se! Med današnjim in jutrišnjim dnevom je samo ena noč! In potem ga bomo imeli!... Ali veš kje sedaj tiči?«

»Ne!« se mora glasiti odgovor.

»Tu ne more biti! Odšel je. Ti pa veš, kam je namenjen.«

»Če bi kaj vedel, potem ne bi smel in ne bi hotel povedati.«

»Torej veš. Tudi povedal boš, imam sredstva, da te omehčam. Uporabil jih bom. Še enkrat premisli!«

Haraguro pogleda na vezi ujetnikov, pregleda vse priprave in odide. Nato gre še enkrat h kristjanu in ga zopet vpraša.

»Moj odgovor je in ostane isti!« Besneč da Haraguro znamenje štirim vojakom naj se približajo.

»Bičajte ga, dokler ne bo dal odgovora!«

Vojaki ga odvlečejo. Slišijo se udarci in tiho stokanje. Vojake to prav nič ne gane, toda vaščanov se polasti obup.

Zarja izstopila iz AZ

SKAD »Zarja« je dne 4. oktobra t. l. izstopila iz Akademiske zveze. S tem je naredila velik korak proč od katoliške skupnosti.

*

Hrvati o Mahniču

Hrvatsko tretjeredniško glasilo »Glasnik sv. Franje« prinaša v oktobrski številki laskavo oceno knjige »Biskup Mahnič« (spisal Ignacij Radič). Marsikdo pri nas še vedno z omalovaževanjem gleda na tega velikega Slovenca, očeta slovenskega katoliškega gibanja. Poglejmo danes, kako ga cenijo Hrvati.

»Dve desetletji po smrti velikega škofa je to njegov prvi življenjepis. In to izpod peresa učenega redovnika, ki je Mahniča najbolje poznal, ker je več časa živel pri njem v krškem škofijskem dvorcu. Vendar je Mahničev lik še vedno mlad in svetel v dušah njegovih učencev, njegovo ime tako tesno združeno s hrvatskim katoliškim gibanjem, pa vendar jih je malo, ki bi ga poznali. Toda dolžnost vsakega katoliškega Hrvata je, da se pouči o življenu in delu tega velikega moža, kajti Mahniču kot znanstveniku — filozofu, vztrajnemu organizatorju in narodnemu mučeniku toliko dolguje Hrvatska, katoliška Hrvatska. Vzeti moramo v roke to izvrstno knjigo ne samo, da se oddolžimo njegovemu spominu, ampak da se navzamemo njegovega duha. Vsak tretjerednik si mora preskrbeti ta življenjepis. Iz njega bo črpal globoke in velike misli za duhovno življeno in pobude za katoliško stvar.«

Torej se »fanatiki«, kot nam to očitajo glede Mahniča, ne najdejo samo v Sloveniji. Uboga Hrvatska! Tudi tam strašijo mahničevci.

..NAŠE POTI..

SPREJEMAMO V VEZAVO

samo še do torka, 12. t. m.! Pošljite po poverjeniku ali po pošti na upravo MMB, Poljanska c. 4, Ljubljana. Lepa vezava v platno stane 4.— din za dijake naročnike MMB, 5.— din za dijake nenaročnike in nedijake naročnike, 6.— din za ostale.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (A. Trontelj).